

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi sprawie o sygn. akt I C 754/14 z powództwa R. P. przeciwko (...) Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę:

- 1) zasądził od (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz R. P. kwotę 20.000 zł tytułem dalszego zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tej kwoty od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
- 2) oddalił powództwo w pozostałej części;
- 3) zasądził od (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz R. P. kwotę 1.436, 95 zł tytułem stosunkowego zwrotu kosztów procesu;
- 4) nakazał zwrócić ze Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi na rzecz:
 - a) R. P. kwotę 20,50 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego;
 - b) (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 132 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w części: a mianowicie: w zakresie pkt 1) co do kwoty 10.000 zł wraz z odsetkami (ustawowymi i ustawowymi za opóźnienie), a także co do odsetek (ustawowych i ustawowych za opóźnienie) od pozostałej kwoty za okres poprzedzający datę wyrokowania w I instancji oraz w zakresie pkt 3).

Zaskarżonemu orzeczeniu pozwany zarzucił:

- 1) obrazę art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezkrytyczną oceną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności zeznań świadków, w kontekście wpływu choroby alkoholowej powoda na zażyłość więzi łączących go z siostrą oraz charakter wzajemnych kontaktów rodzeństwa, co skutkowało wadliwym określeniem rozmiaru krzywdy R. P.,
- 2) obrazę art. 446 § 4 k.c. poprzez przyznanie na rzecz powoda zadośćuczynienia w kwocie rażąco zawyżonej i nieodpowiedniej w stosunku do rozmiaru doznanej krzywdy oraz kryteriów określania wysokości tego świadczenia,
- 3) obrazę art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 446 § 4 k.c. poprzez zasądzenie na rzecz powoda odsetek od kwoty zadośćuczynienia za okres poprzedzający datę wyrokowania.

Wobec powyższych zarzutów, skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa co do kwoty 10.000 zł wraz z odsetkami (ustawowymi i ustawowymi za opóźnienie), a także poprzez oddalenie powództwa co do odsetek (ustawowych i ustawowych za opóźnienie) od pozostałej kwoty za okres poprzedzający datę wyrokowania w I instancji oraz poprzez stosowne do powyższego rozstrzygnięcia o kosztach procesu za I instancję.

Jednocześnie z ostrożności procesowej pozwany wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Ponadto skarżący wniósł o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, strona powodowa wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie dokonał prawidłowej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w oparciu o którą wyprowadził również słuszne wnioski jurydyczne. Swoje stanowisko zaś nadto wyczerpująco uzasadnił, a przedstawioną w tym względzie argumentację Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własną.

Skarżący natomiast, pomimo szerokich wywodów w apelacji, nie zdołał w ocenie Sądu Okręgowego, przedstawić jakichkolwiek merytorycznych argumentów, które mogłyby skutkować zmianą zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Wbrew zapatrywaniom skarżącego, Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie dokonał prawidłowej, gdyż odpowiadającej wymogom określonym w art. 233 § 1 k.p.c. oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w oparciu, o którą wyprowadził również trafne wnioski jurydyczne w zakresie przepisów kodeksu cywilnego regulujących kwestię zadośćuczynienia. Swoje stanowisko zaś nadto wyczerpująco i przekonująco uzasadnił.

Za bezzasadny zatem należy uznać zarzut bezkrytycznej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności zeznań świadków, w kontekście wpływu choroby alkoholowej powoda na zażyłość więzi łączących go z siostrą oraz charakter wzajemnych kontaktów rodzeństwa, co skutkowało wadliwym określeniem rozmiaru krzywdy R. P..

Wbrew stanowisku skarżącego choroba alkoholowa powoda miała drugorzędne znaczenie. Jednocześnie za niesłuszny należy uznać pogląd, jakoby chorobowa alkoholowa powoda wykluczała bezkonfliktowy i pozytywny charakter relacji powoda ze zmarłą siostrą. Wniosek ten bowiem nie znajduje uzasadnienia w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Z zeznań powoda, jak również świadków wynikało, że relacje między rodzeństwem były bardzo dobre, starali się wzajemnie wspierać i sobie pomagać. Siostra udzielała powodowi wsparcia w walce z jego alkoholizmem. Mimo, że P. G. na 2 lata przed śmiercią wyprowadziła się do Ł., a powód mieszkał w K., utrzymywali ze sobą stałe kontakty. Dzwonili do siebie kilka razy w tygodniu, odwiedzali się wzajemnie głównie w weekendy i widywali się na spotkaniach rodzinnych. Ponadto R. P. starał się zastąpić siostrze straconego rodzica.

Nadto wbrew twierdzeniom skarżącego nie można przyjąć, że negatywny stan powoda jest wyłącznie wynikiem trwającego od lat uzależnienia od alkoholu, niezależnego od tragicznego wypadku. Sąd I Instancji w tym zakresie oparł się na opinii biegłego sądowego, który stwierdził, że bezpośrednio po śmierci siostry u powoda wystąpiła ostra reakcja żałoby. Było to związane z gwałtowną deprywacją bliskiej osoby. Okoliczności śmierci siostry również były czynnikiem o charakterze urazowym pod względem emocjonalnym.

Niekorzystny stan emocjonalny powoda był co prawda wzmocniony problemem choroby alkoholowej oraz wynikającymi z tego faktu konsekwencjami życiowymi, jednakże wniosek jakoby negatywny stan psychiczny powoda był jedynie wynikiem trwającego od lat uzależnienia alkoholowego nie zasługuje na aprobatę. Nie ulega żadnym wątpliwościom, że śmierć osoby bliskiej zwykle stanowi dla rodziny wielki wstrząs, a cierpienia psychiczne, jakie się z nią wiążą, mogą przybierać ogromny wymiar, tym większy, im mocniejsza była w danym przypadku więź emocjonalna łącząca zmarłego z jego najbliższymi.

Tym samym nie można uznać, aby śmierć siostry nie była dla powoda jednym z czynników traumatyzujących. Fakt, że żałoba przeżywana przez powoda nie wykroczyła poza ramy fizjologiczne, a powód nie podjął terapii ukierunkowanej na sytuację związaną ze śmiercią siostry nie może prowadzić do kwestionowania bólu i pustki po śmierci bliskiej osoby niezależnie od etapu życia, na jakim to nastąpiło. Jednocześnie powód musiał przeżyć proces dostosowania się do nowej sytuacji życiowej. Ponadto choroba alkoholowa nie wyklucza odczuwania cierpień ani fizycznych ani emocjonalnych.

Zauważenia również wymaga, że dyspozycja art. 446 § 4 k.c. nie ogranicza możliwości przyznania zadośćuczynienia jedynie do sytuacji, w których rozmiar cierpienia wywołanego śmiercią osoby najbliższej „przekracza naturalny

proces żaloby związany z odejściem bliskiej osoby”. Podważając rozmiar krzywdy doznanej przez powoda, skarżący ewidentnie także zapomina, że relacja powoda odnośnie cierpień psychicznych, jakich doznał w związku z nagłą i niespodziewaną śmiercią siostry, została poddana weryfikacji w oparciu o opinię biegłego psychologa i psychiatry.

Ocena zasadności apelacji pozwanego w kontekście art. 446 § 4 k.c., nie może również abstrahować od faktu, że kształtowanie wysokości zadośćuczynienia należy do sfery orzeczniczych kompetencji Sądu I Instancji. W związku z czym korygowanie przez sąd odwoławczy wysokości zasądzonego zadośćuczynienia jest, zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury, uzasadnione jedynie wówczas, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, jako rażąco wygórowane lub rażąco niskie (m. in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 1970 roku wydany w sprawie o sygn. akt III PRN 39/70 OSNCP 1971/3/53; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie o sygnaturze akt I ACa 253/13 opubl. w bazie orzecznictwa LEX pod nr (...)).

Skuteczny zarzut zasądzenia zadośćuczynienia w wygórowanej wysokości wymaga zatem wykazania, że pominięte zostały przez sąd orzekający okoliczności istotne dla ustalenia wysokości zadośćuczynienia, ewentualnie nienależycie ocenione, przez co zasądzone zadośćuczynienie jawi się jako rażąco zawyżone. Taka sytuacja, wbrew sugestiom czynionym przez skarżącego, w realiach niniejszej sprawy natomiast nie zachodzi.

Określając wysokość zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej należy wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej przez poszkodowanego krzywdy, a więc przede wszystkim wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z osobą zmarłą, rolę w rodzinie pełnioną przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej (np. nerwicy, depresji), stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał znaleźć się w nowej rzeczywistości i ją zaakceptować, wiek pokrzywdzonego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r. wy sprawie o sygn. akt III CSK 279/10, niepubl. oraz z dnia 10 maja 2012 r. wydany w sprawie o sygn. akt IV CSK 416/11 opubl. w bazie orzecznictwa LEX nr 1212823; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 lipca 2013 roku wydany w sprawie o sygn. akt I ACa 227/13 opubl. w bazie orzecznictwa LEX nr 1350383).

W ocenie Sądu Okręgowego, rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego uwzględnia wszystkie powyżej wskazane kryteria. Sąd Rejonowy uzasadnił wyczerpująco wysokość zasądzonych świadczeń i Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do podważenia oceny w tym zakresie. Wysokość zadośćuczynienia określona przez Sąd Rejonowy w oparciu o art. 448 k.c. jest adekwatna, zważywszy zwłaszcza na rozmiar doznanej przez powoda krzywdy.

Wobec tego nie zachodzą podstawy do korygowania wysokości zadośćuczynienia przyznanego powodowi, które w okolicznościach niniejszej sprawy uznać należy za odpowiednie w rozumieniu art. 446 § 4 k.c.

Nie sposób jednak również podzielić zastrzeżeń apelacji w kwestii daty początkowej zasądzenia odsetek ustawowych. Przypomnieć należy, że przewidziana w art. 446 § 4 k.c. możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Sąd orzekający ma wprawdzie pewną swobodę w określaniu wysokości należnego zadośćuczynienia. Niemniej jednak wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratywny. Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 k.c., uprawniony nie ma możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. Należy zatem w pełni przychylić się do stanowiska Sądu Apelacyjnego w Łodzi wyrażonego w wyroku z dnia 16 października 2013 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt ACa 503/13, że w takim przypadku odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Przepis art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U z 2013r. poz. 392 j.t.) obowiązuje bowiem pozwanego do spełnienia świadczenia w terminie trzydziestu dni od zgłoszenia, a gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie

powinno być spełnione w ciągu 14 dni od wyjaśnienia tych okoliczności. Ocena zasadności stanowiska apelacji w tym kontekście nie może zaś pomijać faktu, że pozwany jest profesjonalistą w przedmiotowej dziedzinie, a bezspornym jest, iż powód skierował do niego żądanie zadośćuczynienia w kwocie objętej pozwem w dniu 4 grudnia 2013 roku. W tym stanie rzeczy nie budzi zatem zastrzeżeń zasądzenie odsetek ustawowych od dnia 9 stycznia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty 20 000 zł od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty.

Tym samym nie znajduje zastosowania argumentacja jakoby zasądzenie odsetek od zadośćuczynienia za okres wcześniejszy niż data wyrokowania w I instancji stanowiłoby naruszenie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 446 § 4 k.c.

Wobec powyższych rozważań Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

Mając na względzie wynik postępowania apelacyjnego oraz fakt, iż powód był reprezentowany w tym postępowaniu przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata, który złożył wniosek o zasądzenie od pozwanego kosztów przedmiotowego postępowania, o kosztach tych Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Na koszty poniesione przez powoda w wysokości 1.200 zł złożyło się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika, którego wysokość ustalono na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).